

ukrenile po zakonu z dne 5. maja 1869, drž. zak. št. 66, izjemne odredbe, se po § 7., lit. b, navedenega zakona rok za po-laganje dolžnih izvodov tiskovin, ki jih je v zmislu § 17. tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862, drž. zak. št. 6, iz l. 1863., oddajati pri varnostnem oblastvu kraja njih izdaje, oziroma na krajih, kjer ima c. kr. državno pravdnštvo svoj sedež, tudi pri tem določuje, tako:

Periodične tiskovine se morajo tri ure pred izdajo ali razpošiljativjo, vse druge neperiodične tiskovine po 8 dni pred izdajo položiti pri navedenih oblast-vih.

To se daje na občno znanje.

C. kr. dželno predsedstvo.

C. kr. deželni predsednik:
Schwarz.

Njega c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je najmilostiveje blagoizvolilo izdati sledeči Najvišji rokopis in manifest:

Ljubi grof Stürgkh!

Odločil sem se naročiti ministru za Svojo hišo in za zunanje stvari, naj kraljevi srbski vladni notificira, da je med monarhijo in Srbijo nastopilo vojno stanje. V tej usodepolni uri čutim potrebo, obrniti se na Svoje ljubljene narode. Naročam vam torej, da obče objavite priloženi manifest.

V kopališču Ischl, dne 28. julija 1914.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

MOJIM NARODOM!

Bila je Moja najiskrenejša želja, da bi leta, ki so Mi še usojena po milosti Božji, posvetil delom miru in da bi Svoje narode obvaroval težkih žrtv in bremen vojne.

Toda Božja previdnost je odločila drugače.

Spletke sovraštva polnega nasprotnika Me silijo po dolgih letih miru zagrabiti za meč, da varujem čast Svoje monarhije, da branim njen ugled in njeno stališče kot sila, da varujem njeno posestno stanje.

Z nehvaležnostjo, ki hitro pozabi, je kraljevina Srbija, ki smo jo od prvih početkov njene državne samostojnosti do najnovejšega časa Moji predniki in Jaz podpirali in pospeševali, je že pred leti nastopila pot odkrite sovražnosti zoper Avstrijsko-Ogrsko.

Ko sem po treh desetletjih blagoslovljenega dela miru v Bosni in Hercegovini razširil Svoje vladarske pravice na ti deželi, je ta Moja odredba v kraljevini Srbiji, koje pravice se nikakor niso kršile, vzbudila izbruh nebrzdane strasti in naj-srditejšega sovraštva. Moja vlada se je takrat poslužila lepe predprave močnejšega in je v najskrajnejši prizanesljivosti zahtevala od Srbije samo znižanje njene vojske na mirovni stalež in obljubo, da bo v bodoče hodila pot miru in prijateljstva.

Isti duh zmernosti je vodil Mojo vlado, da se je omejila na varovanje najvažnejših življenjskih pogojev monarhije, ko se je Srbija pred dvema letoma bojevala s turško državo. Temu vedenju se je imela Srbija v prvi vrsti zahvaliti za dosego vojnega namena.

Nada, da bode srbska kraljevina cenila potrežljivost in ljubezen Moje vlade do miru in da bo izpolnila svojo besedo, se ni uresničila.

Vedno višje plameni sovraštvo zoper Mene in Mojo rodovino, vedno bolj neprikrito se pojavlja stremljenje s silo odtrgati neločljiva ozemlja avstrijsko-ogrsko.

Zločinska gonja sega čez mejo, da bi na jugovzhodu monarhije izpodkopala temelje državnega reda, da bi narod, kateremu naklanjam v očetovski ljubezni Svojo polno skrb, omajala v njegovi zvestobi do vladarske rodovine in domovine, da bi doraščajočo mladino premetila in jo naščuvala k hudodelnim dejanjem blodnosti in veleizdaje. Cela vrsta moralnih naklepov, po načrtu pripravljena in izvršena zarota, ki se je strašno posrečila in v srce zadela Mene in Moje zveste narode, je daleč vidni krvavi sled tistih tajnih spletk, ki so se započele in vodile iz Srbije.

Ta neznosna gonja se mora ustaviti, neprestanim izzivanjem Srbije se mora narediti konec, ako se naj ohrani čast in dostojanstvo Moje monarhije neomadeževano in ako se naj ne pretresa neprenehoma njen državni, gospodarski in vojaški razvoj.

Zaman je naredila Moja vlada še zadnji poskus, doseči ta cilj z mirnimi sredstvi, Srbijo pripraviti z resnim opominom, da krene na drugo pot.

Srbija je zavrnila zmerne in pravične zahteve Moje vlade in je odklonila izpolniti tiste dolžnosti, kojih izpolnjevanje je v

življenju narodov in držav naravna in potrebna podlaga miru.

In tako se moram odločiti s silo orožja ustvariti neobhodno potrebna poroštva, ki naj zagotovijo Mojim državam mir v notranjosti in trajni mir na zunan.

V tej resni uri se popolnoma zavedam cele dalekosežnosti Svojega sklepa in Svoje odgovornosti pred Vsemogočnim.

Preskusil in uvaževal sem vse.

Z mirno vestjo nastopam pot, ki Mi jo kaže dolžnost.

Jaz zaupam Svojim narodom, ki so se v vseh viharjih vedno v složnosti in zvestobi družili okoli Mojega prestola in ki so bili za čast, velikost in moč domovine vedno pripravljene za najhujše žrtve.

Jaz zaupam hrabri avstrijsko-ogrski vojni moči, polni požrtvovalnega navdušenja.

In Jaz zaupam Vsemogočnemu, da podeli žmago Mojemu orožju.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Do preklica pošiljajte vse dopise na naslov našega lista v Ljubljano, Učiteljska tiskarna.

Učiteljska protialkoholna zveza

je zborovala ob priliki protialkoholnega tabora na Brezjah dne 20. julija. Glavne točke iz obilne snovi, ki se je na zborovanju obravnavala, so sledeče:

1. Pridobiti je treba vse slovensko učiteljsko za »Učiteljsko protialkoholno zvezo«. V vsakem okraju se ustanovi pododbor 3 članov-agitatorjev, ki skrbje za predavanje in podrobno delo.

2. Protialkoholno delo se mora razširiti na vse slovenske šole. Začeti je takoj s pričetkom šolskega leta. Slov. Šolska Matica izda spis, v katerem bo tudi navodilo za enotno postopanje. Na koncu bodo pridane tabele, katere si bo lahko vsak sam povečal in jih s pridom uporabljal.

3. Da se bo dobilo natančnejšo sliko o stanju protialkoholnega dela, se sestavi statistiko učiteljskega, otrok in sploh pregled vsega delovanja na tem polju v šoli.

4. Učiteljsko vpelje v šolo protialkoholne tabele.

5. Razširja naj se protialkoholno berivo, zlasti »Zlato dobo«. Poskusi se izdajati majhen protialkoholni list za mladino, ki bi se razširjal med ljudstvo kot priloga drugim razširjenim listom, ki bi bili voljni to storiti. V stanovskih listih moramo dobiti stalen kotiček.

6. Odbor sestavi do Božiča pravila za »Učiteljsko protialkoholno zvezo«, da postane ta samostojno društvo. Pravila se objavijo v obeh stanovskih glasilih.

Zborovanje je bilo prav živahno, da si smo bili same »puščobe« ob malinovcu. Bilo nas je 17 z zastopniki sosednjih kronovin. Pač žalostno dejstvo, da je med nami še tako malo zanimanja za treznostno gibanje. Prav učitelj-vzgojitelj ima žalostne izkušnje z otroki alkoholikov pri svojem poklicu. Saj vemo le predobro, kako napredujejo otroci, ki nosijo na sebi greh staršev od prvega početka! O vzgoji brez treznosti pa sploh govoriti ni. Kakšen razloček je med učenim ali preprostim pijancem?! — V alkoholu utone vse dobro in lepo, utone ves tvoj trud. Le v treznosti je bodočnost naroda, brez treznosti pa ni blagostanja, ni napredka. In dandanes pri hudem boju za obstanek moramo pač gledati, da porabimo dobro vse duševne in telesne sile, da se vzdržimo na površju, da nas ne potlačijo številnejši in podjetnejši sosedje. In kdo nam uniči več sil, več moči, kdo ukrade več časa in premoženja, kakor alkohol, kateremu pa ob vsaki priliki kličemo kakor blazni: Živio, živio, živio!!! Ljudje božji, to je vprašanje, preko katerega zamaj poskušamo naprej! Predvsem je naš narod tu potreben vzgoje. Odprimo mu oči, da spozna v alkoholu ono strašno zlo, ki nas ubija duševno in telesno. Pokažimo ljudstvu dozdevnega največjega prijatelja in dobrotnika v pravi luči. Kdor se ne upa nič opraviti pri odraslih, naj stori to pri mladini, da ne bodo le prazne besede: Nadebudna mladina, naš ponos, poroštvo boljše bodočnosti itd. Vzgojimo mladino trezno, poučujmo jo vsestransko o škodljivosti alkoholizma, utrjujmo jo v tem vedno z besedo in vzgledom — da, tudi z vzgledom, ker vzgledi vlečejo. Če smo to storili, šele smemo pričakovati lepše bodočnosti.

Že slišim stare ugovore: Ekstrem! Zakaj pa je Bog ustvaril zlato kapljico? Za potrebo piti je dobro. Vsak naj pije po pameti. Itd. itd. Nekaterim se zdi to gibanje le stvar gotove stranke, posameznih ljudi, pri katerih ni vse v redu. Velikanska zmota! Kakor ta kuga ugonablja ves narod, tako mora ves narod nastopiti proti njej. Tu ni politike, ne stanov, no-

bene razlike; tu so le ljudje-dobrotniki, ki jim je na srcu rešitev, napredek, sreča bližnjega, domovine, človeštva.

No, k raznim ugovorom in izgovorom se povrnem ob drugi priliki. Za stvar navdušen bo gotovo le popolni abstinent, ker takozvani zmerni imajo pogosto le še preveč masla na glavi. Vsekako pa je že dokaj bolje. Stvar je pač tako potrebna in dobra, da je vse zabavljane ne doseže. Utihnili so prijatelji sladke in grenke kapljice. Dobi se še kak bratec, kateremu je abstinent neka grozna prikazen, a ne zamerimo mu; revež je pač s svojim običajnim mačkom prespal še mnogo, mnogo... I. B.

Razgled.

Vojna nevarnost in hranilne vloge. Z ozirom na vojno nevarnost se ljudje velikokrat boje za njih hranilne vloge, ki jih imajo v hranilnicah in raznih bankah. Marsikdo zahteva, da se mu vloge izplačajo. Marskdo meni celo, da papirnat denar ni dober. Država sicer sme v potrebi vzeti vozove, živali in druge potrebščine za vojno, toda denarja, ki je shranjen v hranilnicah, se ne more lotiti. Hranilne vloge so nedotakljive. Ne prijatelj in ne sovražnik se jih ne sme lotiti. To naj si zapomnijo tisti, ki menijo, da je denar manj varen v hranilnici, kakor v kaki nogavici. Saj je vendar hranilnega denarja največ naloženega v posestvih, katera ne izginejo. Torej, kdo bi bil v tem oziru v strahu, naj ohrani mirno kri in ne povzroča z nervoznostjo nepotrebnega razburjenja. Ako so ljudje pametni, potem ne more v nobenem slučaju obstojati najmanjša nevarnost za katerokoli rajfajzovko. Zato z vsem poudarkom svarimo proti mrzlični prenašljivosti in nepremišljenosti strahopetnih ljudi. Denar v hranilnici je varen, med tem ko doma velikokrat ni varen. Torej razum!

Za sorodnike mobiliziranih. Državne podpore družinam. Sedaj, ko se bližajo resni dnevi, se vidi, kako je bilo prav, da se je v decembru 1912 izdal zakon, na podlagi katerega se zagotavljajo podpore družinam mobiliziranih. Ako je vpoklican rezervist ali nadomestni rezervist, ima njegova družina pravico do državne podpore. Kot sorodniki pridejo v prvi vrsti zakonska žena in otroci v poštev. Daje starši in sestre, otroci nezakonskih mater in nezakonske matere, ako prebivajo v državi in ako so avstro-ogrski državljani, oziroma spadajo v Bosno ali Hercegovino. Kot pomoči potrebni se smatrajo oni, ki žive v večjem delu od zaslužka vpoklicanega. Podpora se določa vsako leto posebej in ne sme presegati večine povprečnega zaslužka.

Oredba v Bosni in Hercegovini. Pri deželnemu šefu fcm. Potioreku se je vršila minole dni konferenca, na kateri je sklenjeno, da se poddržajo vse v Bosni in Hercegovini se nahajajoče pravoslavne avtonomne šole. Na vseh srbskih srednjih šolah se uvede najstrožji disciplinarni red; dijaki bodo uniformirani in profesorji pod strogim nadzorstvom.

Omejitev medicinskega študija na dunajskem vseučilišču. Naučno ministrstvo je odredilo, da bodo v prvi letnik dunajske medicinske fakultete (I. in II. semester) sprejeli le 400 vseučiliščnikov. V prvi vrsti se bodo pri sprejemu ozirali na tiste, ki so doma na Nižjem Avstrijskem in v tistih kronovinah, ki nimajo vseučilišča z medicinsko fakulteto, in pa na dijake iz Bosne in Hercegovine, ki se morajo vpsati v času od 23. septembra do 8. oktobra. Dijaki iz drugih kronovin in inozemstva se sprejemajo le po prej imenovanih do števila 400 in se morajo do 12. oktobra ob 12. opoldne prijaviti. O njih sprejemu se bo sklepalo 13. oktobra. Vsak se mora pri vpisu tudi izkazati z domovinskim listom.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborski okraj zboruje v četrtek, dne 5. avgusta t. l. točno ob 10 uri. Spored: 1. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 2. Dopisi. 3. Novi osnutek plačilnega zakona. 4. Društvene zadeve. 5. Slučajnosti. Obilne udeležbe pričakuje s tovariškimi pozdravi odbor.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je imelo določeno zborovanje na 5. dan julija v Ljutomeru, ki pa zaradi slabega vremena ni bilo sklepčno. Ker je prišel predsednik zveze tov. Rajšp, poročat o Lehrerbundovem plačilnem osnutku, smo določili sestanek, na katerem se predsednik spomni bridke izgube, ki je zadela našo visoko vladarsko hišo in našo domovino, ter presrečno pozdravi navzočega predsednika Zveze, ki se ni ustrašil dežja ter prišel med nas. Tov. Rajšp nam

je podal jasno sliko plačilnega osnutka ter obljubil uveljaviti nekatere nasvetovane pripombe. Za temeljito poročilo kakor za trud, ki ga ima v boju za izboljšanje našega položaja, se tov. Rajšpu predsednik srčno zahvali. Pravo zborovanje se je vršilo v četrtek, dne 16. julija, pri Kapeli, ki je bilo dobro obiskano. Po običajnem pozdravu se spomni predsednik umrlega, pri vseh priljubljenega tovariša nadučit. Mihaliča, katerega spominu zakličejo navzoči »Slava!« Za tem omeni nekatere napake, ki ovirajo in motijo naša zborovanja ter jih je treba zaradi tega odpraviti.

Tovariš Cilensek je temeljito obdelal vprašanje o naši izobrazbi, omenjal pomanjkljivosti sedanjih učiteljskih ter priporočil samopomoč v lastni nadaljni obrazbi. O zadnjem Zvezinem zborovanju je poročal tov. Maurič ter omenil posebno sramotno dejstvo, da se nahaja še toliko slovenskega učiteljskega izven organizacije. Ustavil se je pri točki o sanaciji naših listov, prebral imena naročnikov »Popotnika«. »Učiteljskega Tovariša« ter izrazil željo, da stori vsak svojo stanovsko dolžnost in deluje za izpolnjevanje listov v gmotnem in duševnem oziru. Ker je bil čas kratek, je omenil predsednik iz osnutka učiteljskih plač le najvažnejše, poudarjajoč, da se je treba za uresničenje potegniti naši organizaciji z vso odločnostjo. Prav živahna debata se je vnela o nekaterih predlogih za letošnjo uradno konferenco, osobito o krajnih zemljevidih ljutomerskega okrajnega glavarstva. Delegatom je bil izvoljen tov. Maurič, namestnik pa tov. Cvetko in tovarišica Jandlova. Ko se predsednik poslovil od vrle članice tov. Zenkovičeve ter želi srečo tov. vojakoma Velnarju in Luknerju, zaključil dobro uspešno zborovanje.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 6. avgusta 1914, ob 10. uri predpoldan v hotelu »Avstrija« v Slovenski Bistrici. Vzpored: Zadnji zapisnik, poročila, dopisi, reševanje raznih društvenih in stanovskih zadev; volitev delegatov za glavno Zvezino zborovanje po novih pravilih; eventualno predavanje. K obilni udeležbi vabi odbor.

Književnost.

Kazipot Ljubljana-Gorenjsko, Postojna-Trst. Izdala in založila »Slovenska sokolska zveza«. Nismo še imeli tako lepega in preglednega kazipota po Kranjskem in Ljubljani v rokah, kakor je pričujoči. Tiskan je na najfinem papirju, obsega skoro sto strani in krasijo ga resne slike iz Ljubljane, slikovite Gorenjske in pa nedozne Postojnske jame. Kdor se hoče poučiti o lepih naših krajih ali kdor hoče prepotovati ožjo našo domovino, naj si ga gotovo nabavi. Stane le 60 vinarjev, s pošto 70 vinarjev, in se dobiva pri »Slovenski sokolski zvezi«, v Narodni knjigarni in pri tvrdki L. Schwentner v Ljubljani. Ker je skupilo namenjeno za pokritje stroškov prepovedanega zleta, kazipot vsakomur priporočamo. Naj si ga vsakdo naroči!

Razpis umetniške nagrade. Da se okrase slovenske hiše s slikarskimi umotvori slovenske duše, narodne lepote in domačega čara, se je odločilo založništvo »Slov. Ilustrovanega Tednika«, da izda serijo žanrskih slik iz slovenskega ljudskega življenja. Kot prvo tako sliko hoče izdati za Novo leto 1915. žanrsko slikarsko umetno iz kmečkega življenja korških Slovencev. V to svrhu razpisuje založništvo nagrado 600 (šeststo) kron za najboljšo žanrsko sliko iz ljudskega živ-

**Prav tako dobro ko
zrnata kava diši ob
pravilni pripravi
edino popolni kavini
nadomestek:
Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava.**

**Sam z dobrim mlekom
in malo sladkorjem
zauiž, je pristni
Kathreiner
pijača, kakršna
mora biti.**

Kdor hoče kaj natančnejšega štati,
naj piše Kathreinerjevim tovarnicam
za sladno kavo d. dr., Dunaj I.,
Annagasse št. 2.